

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено сучасні аспекти ефективності управлінської діяльності. Розглянуто поняття ефективності. Визначено основні процеси та особливості системи вимірювання ефективності на підприємстві.

Ключові слова: ефект, ефективність, управлінська діяльність, система вимірювання ефективності.

Abstract

The modern aspects of efficiency of management activity are investigated. The concept of efficiency is considered. The basic processes and peculiarities of the system of measurement of efficiency at the enterprise are determined.

Keywords: effect, efficiency, management, performance measurement system.

Вступ

Незважаючи на те, що суперечки вчених навколо поняття «ефективність» і способів її оцінки досі є актуальними, на сьогоднішній день склалося стійке уявлення про те, що ефективність – це найбільш загальна властивість будь-яких цілеспрямованих процесів (операцій), яке розкривається через поняття «мета операції» і об'єктивно виражається ступенем досягнення цієї мети з урахуванням витрат часу і ресурсів.

Для розуміння проблеми ефективності управлінської діяльності необхідно уточнити ряд понять і, в першу чергу, саме поняття терміна «ефективність».

Поняття "ефективність" спочатку починає вживатися в економічній літературі. Цей термін зустрічався вже в роботах Вільяма Петті – одного із засновників класичної політекономії і голови школи фізіократів Франсуа Кене. Вони не розглядали поняття «Ефективність» як самостійне економічне поняття, вживаючи термін в значенні результативності та використовуючи його для оцінки тих чи інших урядових або приватних заходів в залежності від того, сприяли ті чи ні пожвавленню економіки. У Рікардо термін «ефективність» використовується вже не в значенні результативності, а як відношення результату до певного виду витрат, тобто набуває вже те специфічне значення, яке було важливим з точки зору економіки при оцінці певних дій. Г. Емерсон вважав ефективність основним завданням управління. І в 1900 р. він опублікував книгу «Ефективність як підстава для управління і оплати праці», а через 12 років у 1912 р. – «Дванадцять принципів ефективності». Емерсон при цьому не дбав про «чистоту» самого поняття «ефективність», уживаючи його в різних значеннях, роблячи надзвичайно важливий внесок у його розвиток. Емерсон побачив у ефективності те, що було абсолютно не виявлено у економістів: її зв'язок з функціональністю. У сучасному економічному словнику наводиться наступне визначення терміна «ефективність» і терміна «ефект», як складової частині визначення терміна ефективності [1].

Таким чином, узагальнене визначення звучатиме таким чином: Ефективність – відносний ефект, результативність процесу, операції, проекту, який визначається як відношення ефекту, результату до витрат, витратам, що обумовили його отримання.

Крім того, «ефект» (від лат effectus – виконання, дія і efficio – дію, виконую) можна трактувати як результат будь-яких дій, так і враження, справлене кимось на когось, що може мати економічну, екологічну, організаційну, правову, соціальну, етичну та інші забарвлення, а відповідно призводити до різних результатів. Ефект – досягнення результату в його матеріальному, грошовому, соціальному (соціальний ефект) вираженні. Ефективність розуміється економістами виключно як ступінь дохідності, вигідності, як відносний показник, в чисельнику якого – результати, а в знаменнику – витрати.

Між тим, як уже говорилося, поняття ефективності – багатогранне. Під ефективністю розуміється ступінь фактичного або очікуваного результату необхідному (бажаного), тобто ступінь досягнення мети. Існує думка, що відношення досягнутих результатів до встановленої мети (цільова ефективність) і відношення ресурсів до цих результатами (витратна або ресурсна ефективність) вичерпують будь-яку ефективність управлінських процесів [2].

Практика показує, що оцінка діяльності за допомогою показників витратного підходу не націлює на досягнення високих кінцевих результатів діяльності, пошуку внутрішніх резервів і не сприяє підвищенню якості [3].

Можна виділити основні процеси, за допомогою яких проектується і використовується системи вимірювання ефективності.

Перший пов'язаний з розробкою критеріїв – сюди входить розуміння того, що необхідно вимірювати, і визначення того, як це необхідно робити.

Другий пов'язаний з підготовкою до впровадження системи вимірювання, що включає планування процесу доступу до необхідних даних, побудова самої системи, розробка конфігурації обробки і розподілу даних і подолання тривоги і занепокоєння людей з приводу визначення ефективності, породжених соціальними умовами.

Третій пов'язаний з роботою на базі критеріїв, коли дані вимірювань використовуються для розуміння того, що відбувається на підприємстві, і як це розуміння застосувати для удосконалення ефективності підприємства.

І, залишається ще один аспект, пов'язаний з управлінням самою системою вимірювання, – проведення її систематичного оновлення і вдосконалення, а також спостереження за тим, щоб критерії завжди відповідали цілям організації [4].

Будь-яка діяльність, пов'язана з використанням будь-яких ресурсів, має обмеження волі. Будь-то вибору з певних ресурсів або їх комбінації. Таким же чином на ефективність управління будуть впливати обмеження (фізичні, ресурсні, економічні, юридичні, етичні, соціальні, екологічні).

Так як завдання управлінської діяльності різноманітні, то її ефективність повинна оцінюватися, виходячи зі ступеня досягнення всіх поставлених цілей, визначення оцінки ефективності та контролю над досягненням поставлених завдань, встановлення відхилень від плану, аналізу причини, що викликали ці відхилення та участі в підготовці коригуючих заходів [5].

Метою вимірювання ефективності є об'єднання більшості існуючих сучасних систем показників в різних сферах діяльності підприємства (витрати, доходи, інвестиції, інновації, маркетинг) для оцінки та аналізу ефективності дій на кожному організаційному рівні. Розвиток, впровадження та застосування систем оцінки відноситься до числа найбільш важливих завдань в контролінгу та аккаунтингу та відіграє важливу роль у складанні стратегічних планів, в оцінці діяльності підрозділів підприємства та підвищенні мотивації працівників при виконанні поставлених завдань.

Висновки

Дослідження проблеми ефективності управлінської діяльності необхідно для забезпечення ефективної діяльності підприємства. Оскільки, саме від ефективності управління залежить кінцевий результат діяльності підприємства. Тому аналіз різних аспектів ефективності управлінської діяльності, розробка рекомендацій, сприяючих її підвищенню, є досить важливим для стабільного розвитку підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Райсберг, Б.А., Современный экономический словарь [Текст] / Б.А. Райсберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 512 с.
2. Лесько О.Й. Напрямки підвищення ефективності менеджменту підприємства за сучасних умов / Лесько О.Й., Причепка І.В., Кот Н.О. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://iprychepa.vk.vntu.edu.ua/file/daf836e826ead15fd20adb68b8def72f.pdf>
3. Глушенко Л.Д. Підвищення ефективності реалізації високотехнологічних проектів у промисловості: монографія / В.І. Захарченко, Л.Д. Глушенко. - Вінниця : ТОВ "Видавництво-друкарня - Діло", 2013. - 152 с.
4. Адлер О.О. Застосування системного підходу під час прийняття управлінських рішень щодо підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства. // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія Економічні науки / Редколегія : Калетнік Г.М. (головний редактор) та інші. – Вінниця : ВНАУ, 2012. – Випуск 1 (56). – С. 174-178.
5. Ратушняк О. Г. Управління інноваційними проектами на промислових підприємствах [Текст] / О. Г. Ратушняк, О. Г. Лялюк // Актуальні питання сучасної економіки : матер. VIII Всеукр. наук. конф., 24 грудня 2016 р. – Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2016. – Ч. 1. – С. 118-120.

Глушенко Лариса Дмитрівна — канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємства і виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: lglushenko@gmail.com

Glushchenko Larysa D. — Cand. Sc. (Econ.), Assistant professor of the Chair of Economics of Enterprise and Production Management.